

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj V.

V sredo 7. maliga serpana 1847.

List 27.

Kresnica.

Svitla kresničica
Zvéčer malela,
Léta po ulicah
Vertih veséla; —
Pobič jo viditi
Téce jo vjeti,
V malo jo ječico
Déne medléti. —

Naj bi bla trápica
Skrita tičála,
Ne pa po ulicah
Hvale iskala!

Poženčan.

Kèrt je koristna žival!

Kar so Novice že enkrat pisale, de po mnogih skušnjah je kèrt koristna živalica, je poterdil tudi sloveči angležki kmetovavec Ise v svojim poslednjim delu, rekoč: „Kèrt ni škodljiva, ampak ena nar koristniših žival za kmetovavca; kertíne, ki jih po senožetih ali njivah naredí, so nar boljši, nar rodovitniši pèrst za travo ali žito, če jo priden kmetovavec raztrosi po senožetih ali njivi. Res je, de preveliki kèrtovi kupi zadušé mlado travo; tega je pa nemarni kmetovavec sam kriv, če kertín ne razgrabi. — Perva korist kèrtov je tedej, de so pridni orači, ki dobro pèrst verh zemlje obračajo. — Drugi dobiček, ki ga kèrt kmetovavcu prinese, je, de veliko kebrovih červícev in družiga podzemeljskiga merčesa pokončá, ki je travnim in žitnim korenínicam škodljiv. Večkrat so že kertarji našli ilovnat hram pod zemljo, ki si ga je kèrt napravil, in silno veliko v glavo vgriznjenih červov v njem, ki jih je kèrt pomoril in tù sém spravil. Takih zalog se najde nar več spomladi, kér si morebiti kertíca takrat živeža nabéra, de ji ga potem, kadar ima mlade, ni treba deleč okrog iskati. — Kèrt in kertíca se ne pri-takneta ne ene korenínice, ampak živita od červov in kebrov, ki so rastlinam škodljivi.

Ko bi na kaki senožeti silno veliko kèrtov bilo, bi bili utegnili nadležni in škodljivi biti; tega se pa ni treba bati, zakaj sove, vrane, lesice, ježi,

kune, dihurji, mačke, psi i. t. d. jih pridno zalezujejo in morijo. — Kmetovavec naj pa nikdar tega ne stori, ampak hvaležin naj jim bo, de mu senožeti in njive boljšati pomagajo; tode len naj ne bo, in naj raztrosi rodovitno zemljo, ki mu jo je kèrt zastonj kviško peroral.

Še nekaj od rejenja telét.

Že petnajst let per meni z velikim pridam teléta takóle redimo: Kmaló, ko tèle na svet pride, in je očejeno, ga denemo v kočur ali v zagrajen prostor v hlevu, kravo pomolzemo, in damo telétu piti po trikrat na dan. Nar prvič pije po perstu, sčasama pa takó. Nektero tèle se pred odvadi po perstu piti, nektero pozneji; nektero se en dan posti raji, kakor de bi pilo, na zadnje pa le mora piti. Takó pije kakih šest ali sedem tednov samo namolzeno, potlej kakih pet ali šest tednov pa topljeno mleko. Kader je štiri tedne staro, se vadi vmes tudi senó jesti, in kolikor boljši je senó, toliko manj mleka dobi. Takó ga krava pozabi, ne vpije za njim, če ga prodamo; tèle je ne obunka pri sesanji; ga ni treba sèmtertje vlačiti; krava se ne vleče proti telétu, in kdo vé, če zató popred po pleménu ne gré? Meni ta reja telét práv dobro tekne; še nobeno mi ni proč prišlo. D.

Kakó pohištva v mestih in po kmetih ognja varovati.

Bratovšnja sv. Florijana je neizrečeno dobrotljiva naprava, in hišnimu gospodarju, ki ne pristopi k ti družbi, ne moremo iména pametniga človeka dati.

Vunder sama bratovšnja sv. Florijana še ni dovelj, nas nesreče ognja obvarovati; torej moramo na vse strani skerbeti, de bojo naše pohištva, kar koli je moč, ognja varne. Posebno na kmetih se je treba ognja bati, kér tù veliko lože goreti začne in oginj hujši razgraja, kakor po mestih. Čudo pa je, de na kmetih oginj še večkrat in še hujši ne razsaja; zakaj nemarnost, s ktero kmetje z ognjem ravnaajo, je brez konca in kraja! Tam stoji gospodar ali hlapec na podu ali v hlevu z lulo v ustah; tukaj gré z gorečo tresko gospodinja ali dekla v hlev ali v nevarni hram; nêse vroč pepél in živo